

БӨЛІМ: АУЕЗОВ UNIVERSITY / UNIVER / СТУДЕНТ

Қоғамдық сенім дағдарысы: неліктен адамдар бір-біріне аз сенеді?

ЖАРИЯЛАНДЫ
03.12.2025СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/185505/>

Серік Дариға Еркебалақызы

Мұхтар Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан Университеті

Мамандық: Журналист

Жетекші: Утегенова Гүлзира Жақсылыққызы

Қазіргі қоғамда сенім дағдарысы өткір мәселеге айналып отыр. Адамдар бір-біріне, мекемелерге, тіпті өз көршілеріне де бұрынғыдай сене алмай жүр. Бұл құбылыстың түп-тамыры қайда және оны қалай шешуге болады?

СЕНИМСІЗДІКТІҢ НЕГІЗГІ СЕБЕПТЕРІ

Қоғамдық сенімнің төмендеуінің бірнеше маңызды факторлары бар. Ең алдымен, ақпараттық кеңістіктегі өзгерістер үлкен рөл атқарады. Әлеуметтік желілер мен интернет арқылы жалған ақпараттың таралуы адамдарды шындықты жалғаннан ажырата алмай қалдырады. Күн сайын жүздеген фейк жаңалықтар, манипуляциялар мен дезинформация ағыны адамдарды барлық нәрсеге күмәнмен қарауға үйретеді.

Экономикалық теңсіздіктің өсуі де сенім дағдарысын тереңдетеді. Қоғамда байлардың бай, кедейлердің кедей болып келе жатқан жағдайы әділетсіздік сезімін тудырады. Адамдар жүйенің өздеріне қарсы жұмыс істейтінін сезгенде, басқаларға сену қиынға соғады.

Үшіншіден, институционалдық дағдарыс байқалады. Билік органдары, сот жүйесі, полиция, БАҚ — осы институттардың көпшілігі халықтың сенімін жоғалтып барады. Сыбайлас жемқорлық жағдайлары, билік өкілдерінің жауапсыздығы, заңдардың тең қолданылмауы қоғамдық сенімді бұзады.

ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ ФАКТОРЛАР

Парадокс, бірақ адамдарды жақындастыруға тиіс технологиялар кейде керісінше әсер етеді. Виртуалды қарым-қатынас тікелей коммуникацияны алмастырып, адамдардың арасындағы эмоционалдық байланысты әлсіретеді. Экранның артында жасырыну оңай, бірақ нақты адамға көзіне қарап сену — қиын.

Сонымен қатар, анонимділік мүмкіндігі интернетте агрессия мен жала жаюға жол ашады. Адамдар өз әрекеттері үшін жауап бермейтінін білгенде, жағымсыз мінез-құлықты көрсетуге бейім болады. Бұл барлық интернет-қолданушыларға деген күдіктің артуына әкеледі.

Әлеуметтік салдарлар

Қоғамдық сенімнің жоқтығы нақты зардаптарға әкеледі:

Адамдар бір-бірімен ынтымақтаса алмайды, бірлескен жобаларды жүзеге асыру қиындайды

Қоғамдық белсенділік төмендейді, азаматтық қоғам дамымайды

Психологиялық стресс пен тұйықталу сезімі пайда болады

Экономикалық даму баяулайды, өйткені бизнес сенімге құрылады

Сенімді қалпына келтіру жолдары

Сенім дағдарысынан шығудың бірнеше бағыты бар. Ашықтық пен айқындық принциптері өмірге енуі керек. Мемлекеттік органдар мен компаниялар өз әрекеттері туралы ашық есеп беруі тиіс.

Білім беру жүйесінде өзгерістер қажет. Адамдарды ақпаратты сыни талдауға, медиасауаттылыққа үйрету керек. Эмоционалдық интеллектті дамыту да маңызды — өзгенің қиын жағдайын түсіну, эмпатия көрсету қабілеті сенімнің негізі.

Жеке деңгейде әрқайсымыз кішкене қадам жасай аламыз. Өз сөзінде тұру, уәделерді орындау, адал болу — осылардың бәрі маңызды. Сенім үлкен іс-әрекеттерден емес, күнделікті кішкене істерден басталады.

ҚОРЫТЫНДЫ

Қоғамдық сенім дағдарысы — күрделі, көп қырлы проблема. Оны жеке адам да, мемлекет те бір күнде шеше алмайды. Бірақ мәселені мойындау және оны шешуге бағытталған әрекеттер жасау — алғашқы қадам. Сенім — қоғамның негізі, ал оны қалпына келтіру — ұзақ, бірақ өте қажетті жол. Бұл жолда әрбір адамның үлесі бар, және әрқайсымыз осы өзгерістің бөлігі бола аламыз. Қоғамдық сенім дағдарысы: неліктен

адамдар бір-біріне аз сенеді?

Қазіргі қоғамда сенім дағдарысы өткір мәселеге айналып отыр. Адамдар бір-біріне, мекемелерге, тіпті өз көршілеріне де бұрынғыдай сене алмай жүр. Бұл құбылыстың түп-тамыры қайда және оны қалай шешуге болады?

Сенімсіздіктің негізгі себептері

Қоғамдық сенімнің төмендеуінің бірнеше маңызды факторлары бар. Ең алдымен, ақпараттық кеңістіктегі өзгерістер үлкен рөл атқарады. Әлеуметтік желілер мен интернет арқылы жалған ақпараттың таралуы адамдарды шындықты жалғаннан ажырата алмай қалдырады. Күн сайын жүздеген фейк жаңалықтар, манипуляциялар мен дезинформация ағыны адамдарды барлық нәрсеге күмәнмен қарауға үйретеді.

Экономикалық теңсіздіктің өсуі де сенім дағдарысын тереңдетеді. Қоғамда байлардың бай, кедейлердің кедей болып келе жатқан жағдайы әділетсіздік сезімін тудырады. Адамдар жүйенің өздеріне қарсы жұмыс істейтінін сезгенде, басқаларға сену қиынға соғады.

Үшіншіден, институционалдық дағдарыс байқалады. Билік органдары, сот жүйесі, полиция, БАҚ — осы институттардың көпшілігі халықтың сенімін жоғалтып барады. Сыбайлас жемқорлық жағдайлары, билік өкілдерінің жауапсыздығы, заңдардың тең қолданылмауы қоғамдық сенімді бұзады.

Технологиялық факторлар

Парадокс, бірақ адамдарды жақындастыруға тиіс технологиялар кейде керісінше әсер етеді. Виртуалды қарым-қатынас тікелей коммуникацияны алмастырып, адамдардың арасындағы эмоционалдық байланысты әлсіретеді. Экранның артында жасырыну оңай, бірақ нақты адамға көзіне қарап сену — қиын. Сонымен қатар, анонимділік мүмкіндігі интернетте агрессия мен жала жаюға жол ашады. Адамдар өз әрекеттері үшін жауап бермейтінін білгенде, жағымсыз мінез-құлықты көрсетуге бейім болады. Бұл барлық интернет-қолданушыларға деген күдіктің артуына әкеледі.

Әлеуметтік салдарлар

Қоғамдық сенімнің жоқтығы нақты зардаптарға әкеледі:

- Адамдар бір-бірімен ынтымақтаса алмайды, бірлескен жобаларды жүзеге асыру қиындайды
- Қоғамдық белсенділік төмендейді, азаматтық қоғам дамымайды
- Психологиялық стресс пен тұйықталу сезімі пайда болады
- Экономикалық даму баяулайды, өйткені бизнес сенімге құрылады

СЕНІМДІ ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ ЖОЛДАРЫ

Сенім дағдарысынан шығудың бірнеше бағыты бар. Ашықтық пен айқындық принциптері өмірге енуі керек. Мемлекеттік органдар мен компаниялар өз әрекеттері туралы ашық есеп беруі тиіс. Білім беру жүйесінде өзгерістер қажет. Адамдарды ақпаратты сыни талдауға, медиасауаттылыққа үйрету керек. Эмоционалдық интеллектті дамыту да маңызды — өзгенің қиын жағдайын түсіну, эмпатия көрсету қабілеті сенімнің негізі. Жеке деңгейде әрқайсымыз кішкене қадам жасай аламыз. Өз сөзінде тұру, уәделерді орындау, адал болу — осылардың бәрі маңызды. Сенім үлкен іс-әрекеттерден емес, күнделікті кішкене істерден басталады.

Қорытынды

Қоғамдық сенім дағдарысы — күрделі, көп қырлы проблема. Оны жеке адам да, мемлекет те бір күнде шеше алмайды. Бірақ мәселені мойындау және оны шешуге бағытталған әрекеттер жасау — алғашқы қадам. Сенім — қоғамның негізі, ал оны қалпына келтіру — ұзақ, бірақ өте қажетті жол. Бұл жолда әрбір адамның үлесі бар, және әрқайсымыз осы өзгерістің бөлігі бола аламыз

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.